
TREI EVENIMENTE POLITICO-JURNALISTICE DIN ROMÂNIA (1925-1927)

Marian Petcu

După încheierea Primului Război Mondial, România a semnat o serie de acorduri politice cu unele state vecine, acorduri ce vor fi dublate de importante angajamente în domeniile economic, jurnalistic, universitar, cultural etc. Acesta a fost contextul declanșării discuțiilor ce au dus la constituirea Micii Antante a Presei (Sinaia, 1925), a Presei Polono-Române (Galați, 1926) și la găzduirea Congresului Presei Latine (a VI-a ediție, București, 1927).

Este vorba despre importante (și costisitoare) manifestări, în care politicul a angrenat comunitatea jurnaliștilor și ale căror efecte ar fi dificil să le evaluăm. Certitudinile sunt legate de menținerea unei anumite stabilități regionale, la care presa și-a adus contribuția; apoi, intensificarea schimbului de informații între țările partenere, mai buna cunoaștere a situației politice, o mai bună imagine de țară.

Studiul de față cuprinde schițe istorice ale celor trei evenimente amintite mai sus.

I. Mica Antantă a Presei (Sinaia, 1925)

Alianța politică numită Mica Antantă (sau Mica Înțelegere) a fost fondată în perioada 1920-1921, prin acordurile politice dintre Cehoslovacia, România și Iugoslavia¹. Miza majoră a acestei alianțe a fost apărarea independenței și suveranității statelor membre, un rol decisiv avându-l ministrul român de externe Take Ionescu².

După modelul miniștrilor de externe (și la sugestia acestora³), liderii jurnaliștilor din cele trei țări decid, la 15 august 1925⁴, fondarea Micii Antante a Presei⁵, adică reunirea jurnaliștilor sârbo-croa-

to-sloveni, cehoslovaci și români, într-un inedit proiect profesional și politic.

În iunie⁶, Constantin Mille îi invitase pe reprezentanții asociațiilor profesionale, precum și pe câțiva directori de ziare, pentru a stabili componența delegației române la conferința de constituire a Antantei Presei. Tot în iunie, directorul presei și propagandei din Ministerul de externe, Nicolae Dianu⁷ a invitat la locuința sa un mare număr de jurnaliști – directorii ziarelor, reprezentanții asociațiilor de presă, câțiva corespondenți ai ziarelor străine, pentru a discuta despre necesitatea unei colaborări mai strânse cu presa din țările ce compuneau Mica Antantă. Cu aceasta ocazie s-au constituit și câteva comisii de specialitate, comitetul de inițiativă fiind condus de I.G. Duca⁸.

Ziariștii știau foarte bine care sunt obiectivele unei astfel de reuniuni, de aceea unii s-au și grăbit să precizeze că „Mica Antantă a Presei nu va fi o simplă organizație profesională, ea nu e destinată să servească interesele – destul de importante și ele pentru public – ale ziarelor și ziariștilor. Rostul ei e în primul rând politic: acela de a servi înăuntrul și în afară cauza alianței dintre Cehoslovacia, Jugoslavia și România” (Conferința 1925, 1). Delegații străini au sosit în țară încă din 8 august și au vizitat Bucureștiul, Brașovul, Ploieștiul și alte localități. Pentru oaspeți, o expoziție a presei române a fost organizată în Casa Bellu, de lângă Palatul Academiei⁹, iar la Sinaia, amenajată o expoziție de artă românească.

⁶ În luna mai, o delegație de jurnaliști români vizitează Cehoslovacia, la invitația Biroului Presei al ministerului cehoslovac de externe – vezi (Brănișteanu 1925, 1).

⁷ Nicolae Dianu (n. 14 aprilie 1889 - m. ?), doctor în drept (Paris). Diplomat cu misiuni la Paris, Praga, Atena, Roma, Stockholm, Santiago, Moscova. Director al protocolului în Ministerul de Externe. Director al Direcției Presă și Propagandă din Ministerul Afacerilor Externe (1926).

⁸ Ion Gheorghe Duca (n. 20 decembrie 1879, București - m. 29 decembrie 1933, Sinaia) era ministru al afacerilor externe (1922-1926) la acea dată.

⁹ S-a tipărit un catalog al expoziției, cu informații de istoria presei, prin grija lui A. Saadi Ionescu.

¹ Acordul a încetat în anul 1938.

² Take Ionescu (n. Dumitru Ghiță Ioan, 13 octombrie 1858, Ploiești - m. 21 iunie 1922, Roma). Studii de drept, doctor în drept la Paris. Ministru al Cultelor. Ministru de Externe (1920-1921) și prim-ministru (17 decembrie 1921 - 19 ianuarie 1922).

³ Inițiativa a aparținut României.

⁴ Discuțiile au început la Karlsbad, în 1922, cu ocazia unei conferințe a miniștrilor de externe din țările Antantei.

⁵ Petit Entente de la Presse (P.E.P.)

În 15 august 1925, în sala Cazinoului din Sinaia au început lucrările conferinței. Oaspeții au fost priimiți de Constantin Mille, președintele Asociației Generale a Presei din România. Delegația iugoslavă era condusă de Mitoje Sokici, redactor-șef al ziarului *Pravda*, din Belgrad, secretar general al Asociației Ziariștilor Iugoslavi. Cea cehoslovacă, de James Hyka, redactor-șef la Direcția Presei și Propagandei, de la Praga.

La deschiderea lucrărilor, ministrul nostru de externe I.G. Duca vorbește despre rolul presei, cea care „oglindește opinia publică și în același timp o înrăurește. Prin aceasta ea este auxiliara firească și indispensabilă oricărei acțiuni politice, atât în ceea ce privește politica internă, cât și în ceea ce privește politica externă” (Conferința 1925, 1). Constantin Mille subliniază importanța acestui acord, în condițiile în care presa din cele trei țări se adresează unei populații de 40 de milioane de locuitori.

Prima zi a inclus vizitarea Mănăstirii Sinaia, depunerea de flori la mormântul lui Take Ionescu, o întâlnire cu Principele Carol, la Peleş. Prânzul a fost organizat la Hotelul Pallace, banchetul la Hotelul Băilor. Delegații au locuit în Castelul Pelisor. A doua zi, Mille propune ca miniștrii de externe cehoslovac și iugoslav să fie proclamați președinți de onoare ai conferinței și să li se trimită telegrame omagiale. Nicolae Dianu propune ca secretariatul conferinței să fie format din E. Filotti, Kopecky și Kissici. Se constituie cinci comisii, a câte cinci delegați: 1. Comisia de organizare, condusă de C. Mille; 2. Comisia tehnică, condusă de J. Hyka; 3. Comisia profesională, condusă de M. Sokici; 4. Comisia politică, condusă de Lev Sychrava; 5. Comisia propunerilor, condusă de Ehartici. Lucrările au continuat în comisii, au fost elaborate moțiuni, rezoluții, procese-verbale.

În cea de-a treia zi, se aprobă moțiunea privind înființarea unui birou de presă comun, care să reacționeze pentru combaterea propagandei inamice. Raoul Atanasiu vorbește despre necesitatea ca atașatii de presă din fiecare țară să fie jurnaliști, nu funcționari. Apoi, participanții iau cunoștință de declarația reprezentantului jurnaliștilor maghiari din România, Emerik Kadar¹⁰, care spune că toți gazetarii minoritari se declară alături de

națiunea română și resping orice tendință de revanșă. Congresul adoptă și rezoluția prin care delegația română este însărcinată să ia contact cu asociațiile de presă din Polonia, pentru acțiuni comune.

Se adoptă concluziile comisiilor de lucru și Statutul Micii Antante a Presei (P.E.P.)¹¹. Banchet oferit de Primăria Sinaia, ceai în castelul Prințului Bibescu (Posada), apoi plecarea delegațiilor la București. Antanta Presei a oferit oportunitatea schimbului de delegații între cele trei țări, fluidizării circulației informațiilor și a colaborării profesionale eficiente.

II. Conferința constitutivă a „Presei polono-române” (Galați, 1926)

Tot în 1925, cu ocazia unei vizite a reprezentanților Parlamentului Polonez la București¹², sub conducerea mareșalului Plucinsky, N. Dianu a propus organizarea unei conferințe a presei din cele două țări. Invitația a fost repetată de Constantin Mille, cu ocazia primirii parlamentarilor și jurnaliștilor polonezi, la Palatul Sindicatului Ziariștilor. Oaspeții au apreciat ideea alianței polono-române, mai ales că aveau acorduri similare cu țările baltice. Încât, solidaritatea și fraternitatea între patru țări¹³ a fost leit-motivul reuniunii ce avea să se numească „Presa polono-română”¹⁴. De altfel, în prefața volumului ce a reunit documentele conferinței, Dianu subliniază că după Mica Antantă a Presei, P.P.R. continuă „programul nostru de a dubla prin alianțe de presă toate alianțele politice pe care le avem cu vecinii noștri” (Presse 1926, 3).

Evenimentul a fost important nu numai din perspectiva istoriei jurnalismului, ci și ca gest de promovare a imaginii țării. De aceea insist asupra succesiunii momentelor ce fac posibilă reconstituirea lucrărilor, dar și a dimensiunii turistice și culturale.

Programul conferinței constitutive, ce a avut loc la Galați în perioada 6-12 mai 1926, arăta așa:

6 mai, 8.30, sosirea delegației poloneze la Galați și recepția de primire, organizată în gară. Apoi o ședință de deschidere, în Palatul administrativ, prezidată de Ion Mitilineu, ministrul Afacerilor

¹¹ Dezbaterile și documentele au fost purtate/redactate integral în limba franceză.

¹² În noiembrie 1925.

¹³ Cehoslovacia, Iugoslavia, România și Polonia.

¹⁴ Presse Polono-Roumaine (P.P.R.)

¹⁰ Emerik Kadar era vicepreședintele Sindicatului Presei Maghiare din Ardeal și Banat și reprezenta, potrivit propriei declarații, 300 de jurnaliști.

Străine. Urmează un dejun la Grand Hotel¹⁵, plecarea cu vaporul către Brăila; aici, un dineu oferit în Palatul administrativ, tot de ministrul nostru de externe.

7 mai, 10.00, a doua ședință, urmată de dejunul oferit de Primăria Galați. A treia ședință, un dineu oferit de Prefectura județului Covurlui. Programul a cuprins și o seara dansantă, pe vaporul „Principele Mihai”.

8 mai, 10.00, ședința de închidere a conferinței, dejunul la Grand Hotel, vizitarea orașului și plecarea, cu vaporul, spre Vâlcov.

9 mai, sosirea la Vâlcov (Gura Chilia), vizitarea instalațiilor și a pescăriilor. Plecarea la Galați (masa, la bordul vaporului).

10 mai. Plecarea cu avionul la Chișinău; recepție la aerodrom. Plimbare prin oraș, apoi Te Deum și parada militară cu ocazia zilei naționale a României. Dejun și plecare, cu automobilele, la Tighina. De aici, delegația polonă a luat trenul pentru a sosi la Iași.

În 11 și 12 mai au fost mai mult momente turistice, adică vizitarea orașului Iași, plecarea la Cernăuți, unde va fi o altă vizită, mai mereu recepții oferite de gazde, în fine, plecarea polonezilor cu trenul, pe la punctul de frontieră Grigore Ghica Vodă.

Cât privește delegațiile, cea română a avut 21 membri (dintre care doi înalți funcționari), iar cea poloneză 14. Reproduc lista delegaților pentru a se vedea nivelul de reprezentare a presei celor două țări. Delegați români: Nicolae Dianu, directorul Direcției Presă și Propagandă (Ministerul de Externe); Barbu Voinescu¹⁶, președintele Sindicatului Ziariștilor din București, președintele delegației presei; Al. Duiliu Zamfirescu, prim secretar de legație; Raoul Anastasiu, președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști și redactor la periodicele *Epoca* și *Neamul Românesc*, secretarul delegației presei; A. Bărdescu¹⁷, directorul

ziarului *Îndreptarea*; Asra Bercovitz, directorul ziarului *L'Indépendance Roumaine*; B. Brănișteanu, directorul ziarului *Adevărul*; B. Cecropide¹⁸, redactor la *Universul*; Adolph Clarnet, redactor la *Aurora*; A. Chiriacescu, director la *Progresul*; Ion Clopoșel, membru al Sindicatului Presei Române din Ardeal (Cluj); R. Dragomirescu, redactor la *Argus*; Emil D. Fagure¹⁹, director la *Lupta*; Ernest Ligetti, delegat al Sindicatului Presei Minoritare (Cluj); Constantin Mille, director al ziarului *Lupta*, președintele Asociației Generale a Presei, președinte al Biroului central al Micii Antante a Presei; Olimp Gr. Ioan²⁰, redactor la *Universul*; G. Rotică²¹, președintele Sindicatului Ziariștilor din Bucovina; A. Săndulescu, redactor la *Viitorul*; Pamfil Șeicaru, redactor la *Cuvântul*; Henric St. Streitman²², redactor la *Facla*; I. Teodorescu, redactor la *Dimineața*.

Delegații polonezi: dr. Thaddée Grabowski, ministru plenipotențial, șeful Secției Presă și Propagandă în Ministerul Afacerilor Externe de la Varșovia; Antoni Beaupré, președintele delegației presei, reprezentantul Sindicatului Ziariștilor din Cracovia; Gustawe Olechowski, consilier la Ministerul de Externe; Waclaw Sikorski, președintele Asociației Presei Sportive; Thaddee van der Noot Kijenski, atașatul de presă al Legației Poloniei; Czeslaw Jakowski, reprezentant al Sindicatului Ziariștilor din Wilno; Marjan Grzegorzcyk, reprezentant al Sindicatului Ziariștilor din Varșovia (redactor la ziarul *Warszawianka*); Stanis-

¹⁵ Clădirea există pe Strada Domnească, nr. 38 și a fost sediul Primăriei Galați.

¹⁶ Barbu Voinescu (n. 29 martie 1881, București - m. 1926, București), licențiat în drept, avocat și jurnalist (din 1901). A lucrat la *Neamul Românesc*, la alte publicații conservatoare. Funcționar în Ministerul Muncii.

¹⁷ Alexandru A. Bărdescu (n. 1887, Buzău - m. 1942, București), doctor în științe juridice, licențiat al Universității din Paris, deputat, ziarist. Director al ziarului *Îndreptarea*, oficios al Partidului Poporului (1918-1938). Din 1926, vicepreședinte al Sindicatului Ziariștilor din București. A scris „L'abus du droit”, studiu asupra libertății presei.

¹⁸ Bartolomeu Cecropide (1885-1931), studii liceale la Brăila. Debut în presă, în 1908; din 1910, co-editor la periodicul *Din durerile neamului*, Brăila; membru al Partidului Socialist, colaborator la ziarul socialist *România muncitoare*. Director al ziarului brăilean *Dunărea de Jos*. Redactor la mai multe ziare din București, prim secretar la *Universul*. Publică în *Universul literar*, *Propilee literare*, *Ilustrațiunea română*, *Dacia*, *Cetatea literară*, *Acțiunea*, *Naționalul*.

¹⁹ Fagure Emil (n. 1873, Iași - m. 1948, București). Licențiat în drept (București). Director la *Lupta*; redactor la *Evenimentul*, *Munca*, *Lumea nouă*, *Adevărul*, *Dimineața*, *La Roumanie*. A lucrat la revista *La Roumanie*, din Paris (1918-1919).

²⁰ Ioan Gr. Olimp (n. 1881, Craiova - m. ?). Licențiat în drept (Paris). Debut în presă la *L'Indépendance Roumaine* (1905). Lucrează la *Universul*, *Roumanie Nouvelle*; corespondent pentru publicații din Praga.

²¹ G. Rotică (n. 1881, Udești - m. 1952, București) învățător, poet, jurnalist. Studii la Suceava și Cernăuți. Deputat și senator liberal. Publică inițial versuri (1901), apoi diverse articole în numeroase publicații, îndeosebi în *Naționalul*, *Voința și România*. Redactor la *Glăsuț Bucovinei*; militant unionist.

²² Streitman Henric St. (n. 1873, Piatra Neamț - m. 1949, București). Licențiat în filosofie și în științe fizico-chimice. Debut în presă la *Românul* (București, 1894). Lucrează la *Munca*, *La Patrie*, *Contemporanul* etc. Primul președinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști. Membru în trei asociații de presă din București. Cavaler al Ordinului „Polonia Restituta”.

law Jarkowski, istoric al presei, director al Agenției „Informacja prasowa polska”, reprezentant al Societății Oamenilor de Litere și a Ziariștilor; Konstanty Bukowski, președintele Sindicatului Ziariștilor din Wilno; Emile Ruecker, delegat al presei oficiale, *Messenger Polonais* și *Baltische Presse*, secretar al delegației de presă; Jerzy Georges Herniczek, reprezentant al Sindicatului Ziariștilor din Poznan, redactor la *Kurjer Poznanski*; Casimir Pollack, delegatul Sindicatului Ziariștilor din Varșovia; Edward Koslowski, reprezentant al Agenției de Est și al Sindicatului Ziariștilor din Lwow; Jan Teska, reprezentantul Sindicatului Ziariștilor din Pomerania (Presse 1926, 15).

Pentru mai multă eficiență, N. Dianu a propus organizarea a patru comisii: prima, pentru problemele politice – coordonată de Olimp Gr. Ioan; a doua, pentru cele de ordin economic și cultural – coordonată de Czeslaw Jankowski; a treia, pentru chestiuni de ordin tehnic și profesional – coordonată de Stanislaw Jankowski, iar a patra, pentru probleme organizatorice – coordonator, Pamfil Șeicaru. Au fost adresate telegrame Regelui României și Președintelui Republicii Poloneze, s-au pus la punct detaliile reuniunii. De reținut că la ședința inaugurală, mesajul guvernului român a fost prezentat de Grigore Trancu-Iași, ministrul muncii și asigurărilor sociale. El va evoca cei 400 de ani de rezistență polono-română, în sensul că cele două popoare au format o barieră balcano-pontică – „Polonia fiind paznicul Nordului și România, sentinela de Sud” (Presse 1926, 21), prietenia lui Al.I. Cuza cu polonezii, relațiile economice dintre cele două țări și altele. La rândul său, Antoni Beaupré, președinte al delegației presei poloneze, a spus că deși participanții reprezintă diverse nuanțe politice din toate provinciile Poloniei, toți sunt convinși de necesitatea cooperării. Luând cuvântul, președintele SZB, Barbu Voinescu afirmă că există o „coincidență singulară (...) avem aceiași prieteni și aceiași dușmani” (Presse 1926, 30), și salută prezența jurnaliștilor din Praga și din Belgrad, ce reprezentau comitete („locale”²³) ale Micii Antante a Presei²⁴.

Reprezentantul guvernului polonez, Th. Grabowski, pune accentul pe dimensiunea profesională a reuniunii – „unul dintre factorii cei mai susceptibili de a exercita o influență incontestabilă este presa – atât dezvoltarea serviciilor sale de

informații, cât și organizarea uniunilor profesionale ale presei, fiind printre problemele cele mai importante” (Presse 1926, 32).

La dezbateri, Nicolae Dianu dă asigurări că guvernul regal român dorește o alianță similară Micii Antante a Presei, și că va acorda facilități identice PPR. Emil Fagure a lipsit la deschidere, dar a venit ulterior – memoriul său asupra raporturilor politice polono-române a fost prezentat de Olimp Gr. Ioan. A lipsit și C. Mille, lider al comunității jurnaliștilor din România și cel mai autorizat reprezentant al Micii Antante a Presei, din cauza unor probleme medicale. Însă a trimis un raport, precum și o telegramă de solidaritate, participanților. La rândul său, G. Olechowski vorbește despre necesitatea unor programe culturale, ce priveau mai ales cooperarea în domeniul jurnalismului. Ar trebui să se fondeze un institut român la Varșovia și unul polonez la București (Presse 1926, 67), ceea ce presupune eforturi financiare mari, dar necesare. O altă propunere, secțiile de presă din ministerele de externe ale celor două țări să instituie programe și relații speciale – la București să se numească „Polonica”, iar la Varșovia, „Romanica”, aprecia Olechowski.

Cu această ocazie, reprezentantul Sindicatului Ziariștilor Minoritari din Transilvania și Banat, E. Ligheti a spus că alianța cu Polonia este un eveniment de o mare importanță pentru cele două națiuni și că „noi, în calitate de presă minoritară ce ia parte, în siteza Statului Român, prin relațiile noastre cu presa majoritară, sperăm și dorim să participăm la reunirea celor două prese” (Presse 1926, 71).

Raoul Atanasiu prezintă un referat despre situația presei române, reținând 14 publicații ca fiind „cele mai mari ziare” ce apar la București: *Universul*, *Dimineața*, *Adevărul*, *Lupta* („journal politique independent”), *Cuvântul*, *Viitorul* (oficios al Partidului Liberal), *România* și *Neamul Românesc* (oficioase ale Partidului Național), *Aurora* (oficios al Partidului Țărănesc), *Îndreptarea* (oficios al Partidului Poporului), *Argus*, *Rampa*, *L'indépendance Roumaine* (oficios al Partidului Liberal), *Progresul* (oficios al Partidului Poporului). Este evident că nu exista o statistică clară a publicațiilor, de aceea referentul aprecia că potrivit Academiei Române „apar în prezent circa 1000 periodice, dintre care peste 100 ziare” (Presse 1926, 81). Cât privește „situația morală”, Atanasiu spune: „ca peste tot, profesia de jurnalist

²³ A se înțelege naționale, în acest context.

²⁴ MAP.

nu cunoaște în România nici-o restricție în ceea ce privește recrutarea profesioniștilor. Jurnalismul este o profesie în care intră cine dorește și rămâne cine poate. Nici-o lege, nici-o regulă nu impun editorului sau directorului unui ziar, un criteriu oarecare când angajează personalul său redacțional...” (Presse 1926, 85). Vorbind despre organizațiile jurnaliștilor, raportorul menționează Sindicatul Ziariștilor din București, fondat în urmă cu 26 de ani, care are în jur de 150 de membri; este cel mai bogat – deține un mare palat și acordă pensii al căror maximum atinge nivelul salariului minim din presă. Uniunea Ziariștilor Profesioniști din București are circa 140 membri; grație activității sale, a obținut preavizul de trei luni, plătit în avans, pentru cei concediați, concediul anual de o lună (plătit în avans) și altele. Atanasiu constata că jurnaliștii din Transilvania, care erau obișnuiți cu contractul colectiv stipulat în legislația austro-ungară sunt mai favorizați decât confrății lor din celelalte provincii. Și continuă cu prezentarea altor asociații de presă. Cât privește organizațiile jurnaliștilor din Iași, Cernăuți, Chișinău, Constanța etc., speră să adere la UZP din București, al cărei statut actual prevede și o posibilă federare a presei române.

Stanislaw Jarkowski, istoric al presei, face o prezentare a presei poloneze – cum a evoluat presa lor (prima publicație, 1661), ce tipuri de periodice apar, procesul (în curs) de constituire a Camerei Ziariștilor; existența unor asociații și sindicate profesionale, existența, din 1916, a unei Școli de jurnalism la Varșovia, în cadrul Universității libere. Dar și a unei școli care funcționează din 1916, ca facultatea de jurnalism, în Școala de științe politice din Varșovia (și la Cracovia exista o școală similară).

Câțiva raportori români și polonezi au vorbit despre relațiile economice dintre cele două țări, în special despre ruta comercială Dantzig-Galați-Marea Neagră. Alții, despre relațiile sportive polono-române, așa cum a fost raportul lui Georges Herniczek, din partea Uniunii Ziariștilor Sportivi Polonezi din Varșovia. Raportul decanului presei române, Constantin Mille, a fost prezentat de Raoul Atanasiu, în lipsa lui Mille – el evoca reuniunea de la Sinaia, din 1925, a jurnaliștilor cehoslovaci, iugoslavi și români, la care cei polonezi au fost invitați.

Delegații au mai propus trimiterea unor corespondenți permanenți în cele două capitale, astfel încât presa să aibă relatări rapide și complete, dar

și călătorii de documentare ale jurnaliștilor. „Nu există comunicații telefonice între țările noastre!”, arăta Raoul Atanasiu. Firul București-Varșovia, ce funcționa înainte de război, a fost întrerupt pe unele distanțe în Bucovina (unde au fost lupte între austrieci și ruși). De aceea se impune restabilirea legăturii directe (indirecte existau, prin Lwow). Sunt necesare reducerea tarifelor pentru mesajele radiotelegrafice ale redacțiilor dintre cele două țări, schimbul de cărți, de filme, de articole, de albume etc. De reținut că România nu avea, în 1926, atașat de presă la Varșovia! Șirul dezideratelor exprimate când de români, când de polonezi a fost, în realitate, mai lung.

Din procesul-verbal al celei de-a III-a comisii de lucru (Presse 1926, 225) rezultă că au fost luate unele decizii legate de I:

- a. numirea de atașați de presă din partea ministerelor de externe, pe lângă legațiile existente;
- b. a face apel la editorii de presă din cele două țări, pentru a angaja corespondenți permanenți în marile centre economice și politice din cele două țări;
- c. a invita agențiile de presă, birourile de corespondenți etc. să organizeze secții speciale de transmitere mutuală a informațiilor și articolelor.

II. Este indispensabilă:

- a. o legătură telefonică directă București-Varșovia, pentru a facilita transmiterea știrilor;
- b. a facilita călătoriile individuale și colective ale jurnaliștilor, prin simplificarea condițiilor de intrare și de călătorie în țările aliate (cărți gratuite și permanente pentru călătoria pe căile de fier, valabile în România și în Polonia; pașapoarte permanente, vize gratuite);
- c. reducerea la maximum a tarifelor poștale și telegrafice pentru transmiterea textelor de presă;
- d. organizarea asociațiilor polono-română la București și a celei româno-polonă la Varșovia, cu secții de presă și cu arhive numite Polonica-Romanica (țaieturi din presă, fotografii, ilustrații, ziare, broșuri etc.).

III. Este de dorit:

- a. de a crea un buletin polono-român;
- b. de a organiza schimburi de cărți și de publicații științifice și literare, dar mai ales, de publicații periodice între asociațiile jurnaliștilor și cele ale oamenilor de litere, între agențiile de presă;

- c. a creea posibilitatea ca tinerii din cele două țări, îndeosebi cei din școlile de științe politice și din școlile de jurnalism²⁵, să poată studia în bune condiții în țările partenere (românii în Polonia, polonezii în România);
- d. a inaugura o catedră de limbă și istorie poloneză la Universitatea din București, cât și în alte universități române, precum și catedre de limbă și istorie română, în universități poloneze;
- e. jurnaliștii să învețe limba celeilalte țări aliate, chiar dacă limba franceză este cunoscută la perfecție de intelectualii celor două țări.

S-a mai convenit asupra combaterii informațiilor tendențioase ce provin din țări străine; stabilirea rapidă a unor legături tehnice moderne, pentru un schimb continuu și rapid de mesaje, un calendar de vizite reciproce ale jurnaliștilor²⁶ și altele.

N. Dianu va insista pe continuitatea relațiilor cu statele din regiune²⁷, legând evenimentul de la Galați de cel din Sinaia (1925) – „aceste acorduri servesc drept exemple pentru o organizare internațională pe care o putem face în vederea colaborării presei la organizarea păcii sub egida Societății Națiunilor” (Presse 1926, 237). În fine, cea de-a patra comisie a elaborat – și conferința a aprobat – „Statutul Presei Polono-Române” (Presse 1926, 239), redactat de un grup format din patru polonezi și patru români. Acum se decide și organizarea de reuniuni profesionale anuale²⁸, toate rezoluțiile fiind comunicate partenerilor din MAP.

Jurnaliștii au primit cu entuziasm schimbarea de atitudine a guvernului român, mai ales că până atunci nu se făcuseră gesturi majore, în sensul susținerii vizitelor în țările vecine, al rectificării erorilor afirmate în presa din străinătate etc. – „... în birourile de presă de pe lângă legații au fost trimiși tineri protejați politici, cari voiau să-și facă, în cazul cel mai bun, studiile pe banii statului sau, în cazurile cele mai dese, să-și petreacă anii de ti-

nerete în capitalele străine, care le ofereau o viață de plăceri fără să le ceară în schimb vre-o muncă. Sistemul acesta s-a practicat totdeauna de către miniștrii dela externe”, afirma un ziarist clujean (Băilă 1926), apreciind că, în sfârșit, doi jurnaliști profesioniști fuseseră numiți atașați de presă (Eugen Filotti la Praga și Raoul Atanasiu la Belgrad).

„Presa polono-română”, cum a rămas în istorie, a fost o altă dovadă de solidaritate politică și profesională, într-un context destul de tensionat, precum și proba unei politici externe active, cu mize pe termen lung.

III. Congresul Presei Latine (București, 1927)

Instituția numită Asociația Presei Latine²⁹ a fost fondată în anul 1923, la Paris, de Maurice de Waleffe³⁰ (Franța), Augusto de Castro³¹ (Portugalia) și Pompiliu Păltănea³² (România). În scurt timp, circa 200 de jurnaliști din țări latine vor adera la Statutul APL. Impresionat de entuziasmul inițiatorilor, primarul Lyonului Edouard Herriot³³, îi va sprijini să organizeze un prim congres. Astfel încât congresul găzduit de București va fi al șaselea, după Lyon (1923), Lisabona (1924), Florența (1925), Liege (1926), Madrid (1927), București (1927)³⁴.

Așa cum se întâmplă adesea, Congresul Presei Latine a avut, la toate edițiile sale o dimensiune

²⁹ APL – L'Association de la Presse Latine / Asociația Presei Latine.

³⁰ Maurice de Waleffe (1874-1946), fondator al revistei *Paris Midi*, redactor al ziarului *Le Journal* (Paris). Preocupat de evenimentele mondene; a inițiat concursul Miss France. În unele surse documentare franceze apare ca unic fondator al APL, ceea ce este o eroare.

³¹ Augusto de Castro Sampaio Corte-Real (1883-1971), avocat, jurnalist și diplomat portughez. Director al *Diário de Notícias*.
³² Pompiliu Păltănea (n. 28 iulie 1889, Brăila - m. ?, Paris) a fost ziarist, scriitor și traducător. Studii liceale în Brăila; studii de filosofie și litere la Universitatea din București. Începând cu 1909 publică în *Viața nouă*, *Noua revistă română*, *Adevărul de duminică* (uneori folosind pseudonimul Rebus-Brăila). Atașat de presă la Ambasada României în Franța. Între 1917 și 1921, membru în comitetul de direcție al periodicului *România. Journal hebdomadaire franco-roumain*; redactor-șef, până în aprilie 1921, al revistei pariziene *Le Courrier franco-roumain*. Colaborator la *Mercur de France* și *Je suis partout*, corespondent al ziarului bucureștean *Universul*, pentru Franța. Secretar general al Asociației Presei Străine din Franța (1940) și președinte al Federației Ziariștilor Străini din Franța (1944). Face parte din Société des Ecrivains Roumains en France, militează pentru strângerea legăturilor culturale între România și Franța. Nu se cunoaște data morții.

³³ Deputat de Rhône.

³⁴ Havana (1928), Touraine (1929), (?) 1930, Atena (1931), Cairo (1932) ș.a.m.d. Cf. Ralph 1972, 65.

²⁵ În România va funcționa o școală de jurnalism după 35 de ani de la fondarea primei școli poloneze de profil (la Universitatea din București, 1951).

²⁶ La 25 octombrie 1927, mai mulți jurnaliști în frunte cu N. Dianu au vizitat Polonia – orașul Katowice, mine de cărbuni, fabrici din Chorzow, turnatorii de oțel și altele. Au fost oaspeți ai Sindicatului Ziariștilor din Silezia. Vor vizita Cracovia, Lwow și alte localități.

²⁷ Din anul 1923 există și o Mică Antantă a Femeilor, condusă de principesa Alexandrina Cantacuzino, ce grupa asociații feministe din România, Iugoslavia, Polonia, Cehoslovacia și Grecia.

²⁸ La București se va organiza a cincea conferință, în perioada 20-30 mai 1930, spre exemplu.

ne profesională, dar și una propagandistică. Cât privește ediția românească, iată ce nota Stelian Popescu într-un text autobiografic: „În diferite rânduri, eu am propus lui Ion I. C. Brătianu ca să caute a-și crea o atmosferă mai bună în străinătate, dar el nu prea da mare importanță acestei chestii. În cele din urmă, am reușit să-l conving că un congres de presă străină la București ar fi un prilej minunat de a se schimba atmosfera rece a presei străine. El a acceptat și atunci eu am invitat Asociația Presei Latine de la Paris ca să vie să-și ție congresul anual la București. Oferta mea a fost primită și congresul a fost fixat pentru ziua de 1 octombrie 1927. Au luat parte la el peste 100 ziariști din toate țările latine ale Europei și ale Americii. Erau de la toate marile cotidiene din marile centre și capitale latine și dintre cei mai reputați ziariști, (dintre) care unii și foști miniștri. Succesul congresului a fost desăvârșit...” (Popescu 2000).

Destul de mulți gazetari aveau o opinie similară, mai ales că România era ținta propagandei ostile a câtorva state din regiune. Bunăoară, redactorii de la *Cuvântul* deplângeau lipsa de eficiență a atașatorilor de presă acreditați la diverse legații : „cu un buget de zeci de milioane, cu un personal destul de numeros, serviciile chemate să ne facă cunoscuți peste hotare și să ne apere, sunt transformate în simple oficii de înregistrare mecanică. Știind englezește, cei plătiți de ministerul de externe taie din *Times* un discurs al cutărui politician străin (...) sau semnaleză ce spune presa engleză despre politica economică a d-lui V. Brătianu. Nu se remarcă impulsii sau combativitate, după cum nu se dovedește pricepere, ingeniozitate și tragere de inimă. În aceste condiții suntem sortiți să recoltăm și alte <succese> externe, plătite gras de contribuabili români” (Serviciile 1927, 1).

Așa se explică de ce presa va fi sensibilă la inițiativa guvernului român de a invita APL la București. Ion Vinea, spre exemplu, aprecia că “pentru vremuri de reclamă și de propagandă, un asemenea congres e un prilej aproape unic. Cu atât mai mare este primejdia de ridicul care ne pândeste. Două sute de scriitori³⁵, dispunând, în țările lor, de cel mai eficace mijloc de propovăduire, vin să

ne cunoască. Și biata noastră Capitală e chemată să le procure primele impresii” (Vinea 1927).

Trecerea de la entuziasm la îngrijorare s-a făcut rapid – ne vom prezenta la înălțimea unei astfel de reuniuni ? În condițiile în care „nu există o singură stradă – măcar una! – pavată europenește în întreaga Capitală, doar mizerabile cârpituri între gropi depozitare perpetui de murdărie” (Ravillac 1927).

Evenimentul a fost promovat în presa din peste 20 de țări. La 27 august, ziarele anunțau că Bucureștiul va găzdui Congresul Presei Latine, la care urmau să participe 90 de ziariști de la 90 de ziare din Belgia, Franța, Italia, Portugalia, Elveția, Argentina, Bolivia, Brazilia, Canada, Chile, Columbia, Cuba, Guatemala, Haiti, Mexic, Paraguay, Peru, St. Dominique, Uruguay și Venezuela. Congresul era programat pentru perioada 28 septembrie - 6 octombrie, motiv pentru care se suspendaseră și măsurile de cenzură de până atunci³⁶. În realitate, cei mai mulți jurnaliști au venit din Franța (37), urmați de cei din Italia (nouă), Spania (opt), Portugalia (șase), Belgia și Brazilia (câte cinci), Argentina și Mexic (câte patru), Elveția și America Centrală (câte doi), țări precum Peru, Uruguay, Bolivia, Chile, Columbia, Cuba și Paraguay fiind reprezentate de câte un singur jurnalist³⁷.

În 29 august apar în presă primele detalii despre reuniune – un tren special pleca din București către Timișoara: 11 vagoane, din care patru tip salon, patru de dormit, unul restaurant, unul de siguranță, unul pentru personalul însoțitor. Toată vesela, alimentele etc. din tren erau asigurate de Casa Capșa³⁸. Menționăm că toată manifestarea a costat 2,5 milioane lei: 1,5 milioane au fost alocați de guvern, iar un milion a fost plătit de redacția *Universul*, deoarece Vintilă Brătianu a refuzat să achite toate cheltuielile, potrivit mărturiei lui Stelian Popescu (Popescu 2000). În ajunul întâlnirii, directorii de ziare, membrii comitetelor de presă au fost chemați la Sindicatul Ziariștilor din București, pentru a se întâlni cu Maurice de Waleffe, secretarul Comitetului Presei Latine, ce sosise împreună cu alți câțiva colegi francezi³⁹.

³⁵ Scriitori, în sensul de persoane care se ocupă cu scrisul, majoritatea fiind jurnaliști. Nu 200, ci 88 de străini au fost, căroră li s-au alăturat, pe durata congresului, un număr variabil de jurnaliști autohtoni. La recepții, cum a fost cea de la Grand Hotel de Boulevard, au participat 200 persoane.

³⁶ 18 august 1927.

³⁷ În total, 88 persoane.

³⁸ Casa Capșa era furnizor al Casei Regale a României.

³⁹ Vizitaseră Sinaia deja. Vezi: *Cuvântul* 1927a, 3.

Delegații vor intra în țară pe la Jimbolia (28 septembrie), însoțiți fiind de Richard Franasovici⁴⁰. După festivitatea primirii vor merge la Timișoara, cu trenul special. A doua zi, în drum spre București, au luat micul dejun în gara din Caransebeș, apoi s-au oprit la Turnu Severin, pentru a vedea ruinele podului lui Traian peste Dunăre. Au vizitat orașul, teatrul etc., iar la 17.00 erau la Craiova, unde au fost primiți cu entuziasm de autorități, ca de altfel în toate gările. Seara au ajuns la București, fiind cazați la Hotel Splendid și Hotel Athenée Palace.

Fiecare participant va primi un set de tipărituri, cuprinzând: „*Expoziția de artă românească* (catalog al tuturor artiștilor noștri mari); *La Roumanie*. Petit guide pour le voyage et les excursions des participants en congres de la presse latine; *Latinitas* (cu colaborarea dlor I.I.C. Brătianu, Sextil Pușcariu, G. Țițeica, M. Simionescu-Râmniceanu, O. Onicescu, Al. Marcu, Șt.I. Nenițescu, N. Iorga, L. Rebreanu); *La Presse Roumaine*. Introduction a la connaissance de la Roumanie et des Roumaine, de N. Iorga. În afară de materialul de față s-au mai împărțit, în pachetele destinate fiecărui congresist străin, următoarele cărți: 1. *Arta veche românească*, volumul doamnei Maria Ionescu Lămotescu, editat de Cultura Națională; 2. *Histoire des Roumains*, de N. Iorga; 3. *La Roumanie dans la Guerre Mondiale*, de Constantin Kirîțescu; 4. *Le Pays et le Peuple Roumain*, de Simion Mehedinți; 5. *La Roumanie*, un număr special al revistei *L'Éporteur Français*”, după cum anunțau ziarele bucureștene.

Vineri, 30 septembrie, vor depune flori la Mormântul Eroului Necunoscut, apoi vor vizita Muzeul Militar, biserica Stavropolos, Patriarhia și Camera Deputaților. Prânz la restaurantul Chateaubriand, vizită la Palatul de Justiție, altă masă la Athenée Palace. În fine, din zece zile, cât a durat congresul, trei au fost de muncă și șapte de turism.

Lucrările vor fi deschise pe 1 octombrie, ora 10.00, la Fundația Culturală⁴¹, de către primul ministru Ion I.C. Brătianu, în prezența delegaților, ambasadurilor, altor participanți. În cuvântul său, M. De Waleffe evocă începuturile APL și afir-

mă că așa cum există o strânsă legătură în presa anglo-saxonă, ar trebui să existe și în presa latină – „strângerea legăturilor presei latine e o datorie a civilizației latine” (Deschiderea 1927, 5). Președinte al congresului este ales Stelian Popescu, iar comitetul, din portughezi, spanioli, francezi, italieni, mexicani și brazilieni.

După banchetul de la Athenée Palace, o altă ședință, în care De Waleffe pune în discuție „problema privilegiului dublei naționalități acordate oricărui latin în țară latină” (Deschiderea 1927, 5), ceea ce a generat un val de polemici. Eugen Titeanu va interveni, spunând că este prea devreme pentru a adopta o asemenea măsură și că presa trebuie să pregătească opinia publică din țările respective, chiar de a forța guvernele pentru a accepta dubla naționalitate.

Țara noastră se află într-o anumită izolare, afirmă Emil Fagure, “tot ce privește România, se canalizează prin agenții anglo-germanice, cari nu ni sunt favorabile. Suferim atmosfera creată de streini. Există însă o rapidă soluție practică” (Deschiderea 1927, 5), și anume ca „ziarele latine să găsească corespondenți la București, cel puțin în același număr ca ziarele anglo-germanice” (Deschiderea 1927, 5).

Ordinea de zi a congresului a cuprins și alte obiective: crearea unei agenții telegrafice latine, cu sediul la București (propunere a delegației române - n.n.); înmulțirea și controlul informațiilor din țările latine, în ziarele din Paris⁴²; schimbul de studenți între universitățile din țările latine; folosirea, pentru foiletoanele ziarelor, a traducerilor de romane scrise de scriitori din țările latine și altele.

Bunăoară, Pamfil Șeicaru a propus înființarea unei școli românești la Madrid, după modelul celor existente la Roma și la Paris. M. Mora propune schimbul de filme, realizarea de filme în comun. La ultima ședință, s-a discutat despre situația femeii latine în diverse țări și s-a avansat propunerea ca o femeie latină să-și păstreze naționalitatea după căsătorie. Ar trebui învățat din solidaritatea femeii anglo-saxone și germane, avea să afirme principesa Alexandrina Cantacuzino, în intervenția sa. O bibliotecă latină, ceea ce presupune programe de traduceri; îmbunătățirea relațiilor economice; reducerea semnificativă a tarifelor pentru transmiterea știrilor, suprimarea vizei consulare

⁴⁰ Richard Franasovici (n. 8 aprilie 1883, Turnu Severin - m. 1964, Paris) a fost avocat, om politic și diplomat român. Studiază Dreptul la Universitatea din București. Director al ziarului *L'Indépendance roumaine* (București). Deține diverse funcții în Ministerul de Interne. Ambasador la Varșovia, Paris, Berna și Londra. În 1947 rămâne în exil.

⁴¹ Vor continua în Palatul Sindicatului Ziariștilor.

⁴² Erau cele mai citite în țările latine.

în țările latine; elaborarea unui „Manual al latinității”⁴³, care să fie introdus în școli și altele, au completat problematica supusă dezbaterii.

Un banchet la Grand Hotel de Boulevard, oferit de administrația ziarului *Universul*, a fost o bună ocazie pentru continuarea discuțiilor. Au urmat o vizită la Ministerul Agriculturii, o recepție la Ministerul de Externe, apoi plecarea la Brăila, cu trenul. Aici⁴⁴ vor fi îmbarcați pe vasele „Principele Mihai” și „Principele Carol”, apoi se vor deplasa spre Galați, Reni, Ismail. După vizitarea localităților de mai sus, jurnaliștii vor pleca la Slănic Moldova, apoi la Slănic Prahova, Moreni, Câmpina, Valea Prahovei – Breaza, Sinaia, Brașov, Bran, Florica, Curtea de Argeș, Govora, Horezu, Slatina, Târgu Jiu, Petroșani, Livezeni, Lupeni, Lugoj, Caransebeș, Turnu Severin, de unde vor pleca la Belgrad, cu vasul „Jupiter” (9 octombrie).

O bună parte a traseului va fi parcursă cu automobilele – o coloană de 40 automobile.

Spectacol de gală la Teatrul Național⁴⁵, primirea la Academia Română, recepția oferită la Cercul Militar, primirea la Palatul Sindicatului Ziariștilor, recepțiile oferite la ministere, prefecturi, primării, mari companii, edițiile speciale ale unor ziare, cadourile date de autoritățile din București. La care adăugăm defilarea carelor alegorice, șirurile de țărani, mineri și elevi cu torțe, horele popula-

re în care au fost invitați să participe și oaspeții, banchete, expoziții de artă românească, recepții, fanfare, urale, multă mâncare, vin, țuică și mastică, un răsfăț continuu. Iată tabloul ce i-a uimit pe participanții la congres. Uimire exprimată în numeroasele articole publicate în țările lor.

„Totul a fost îndestul de iscusit organizat, ca să arate ochilor streini, tot ceea ce avem mai de preț și mai durabil gospodărit...”, scria un redactor de la *Cuvântul* (Petrescu 1927). „Frați latini, vorbiți tuturor de ce ați văzut la noi, povestiți copiilor și rudelor voastre frumusețile țării noastre și calitățile poporului român. Mărturisiți cu sinceritate în toate părțile minunățiile ce au privit ochii voștri și căutați a veni de ajutor acestei surori ...”, nota și I. Seracin (Seracin 1927). „Congresul (...) a fost un prilej de întoarcere spre izvoarele limpezi ale latinității”, era de părere Horia Trandafir.

Organizarea evenimentelor, mediatizarea lor, comunicatele, paginile speciale, mapele cu tipărituri, publicațiile de eveniment, monitorizările, excursiile, afișele, chiar și chibriturile cu informațiile despre evenimente etc. sunt probe că în intervalul 1925-1927, în România erau cunoscute strategiile de comunicare, cărora le atribuim acum diverse denumiri: relații publice, campanii de imagine de țară, strategii de promovare etc. Atunci se numeau simplu: propagandă.

Anexa 1

„Statutul Miceii Antante a Presei”⁴⁶

Preambul

Delegații presei Cehoslovaciei, României și Regatului sârbilor, croaților și slovenilor, întrunite la Conferința de la Sinaia în zilele de 15, 16 și 17 August 1925,

Constatând că un acord perfect domnește între ele asupra tuturor chestiunilor aflate la ordinea zilei și doritoare de a colabora în chip permanent la opera pacifică a Miceii Antante, au constituit Mica Antantă a Presei, pe baza următorului statut:

Scopul

1. P.E.P. (Petit Entente de la Presse) este o confederație a ziariștilor și a organizațiilor de presă din Regatul sârbilor, croaților și slovenilor, ale Cehoslovaciei și ale României, având ca scop:

- a) De a obține o colaborare din ce în ce mai strânsă între diferitele ramuri ale activității publice a celor trei țări participante și de a:
- b) Contribui printr-o activitate unitară și prin toate mijloacele tehnice și intelectuale la succesul final al eforturilor pacifice și progresiste ale Miceii Antante.

⁴³ „Manual complet asupra civilizației, artelor, științelor și literaturii din fiecare țară latină”.

⁴⁴ În 4 octombrie vor sosi în Brăila.

⁴⁵ S-a prezentat „Apus de soare”, de Barbu Stefănescu Delavrancea.

⁴⁶ Versiunea publicată în *Adevărul* 1925, 4.

Mijloacele

2. Printre mijloacele menite a servi la realizarea acestui scop, P.E.P. are în vedere mai ales:

- a) Crearea și perfecționarea comunicațiilor poștale, telegrafice, telefonice, prin fir și fără fir, ca și pe calea aeriană etc.
- b) Schimbul de informații rapide și complete în toate domeniile cu ajutorul corespondenților speciali și al agențiilor etc.

Organizația

3. Mica Antantă a Presei e constituită precum urmează:

- a) Dintr-un birou central căruia i se vor adresa toate chestiunile cari privesc în general pe P.E.P.
- b) Dintr-un comitet local al P.E.P. în fiecare țară participantă, cari se vor ocupa de chestiunile locale. Acest comitet va fi compus din patru delegați ai presei și un reprezentant al serviciului de presă al M.A.E. (ministerul afacerilor externe) al țării respective, precum și dintr-un delegat al presei fiecăreia din celelalte două națiuni aliate. Acești delegați pot fi atașații de presă sau substituții lor.

Prezidenția fiecărui comitet trebuie să revie unui ziarist profesionist.

4. Cu prilejul întrunirilor Micei Antante se vor întruni toate cele trei comitete locale sau cel puțin președinții acestor comitete însoțiți de un membru ziarist și de delegatul biuroului de presă al M.A.E.

Fiecare țară reprezentată va dispune la această adunare de un vot. Hotărârile nu vor putea fi luate decât în unanimitate.

Aceste adunări vor fi prezidate de către președintele comitetului local al țării unde va avea loc conferința. Biurul aceluiaș comitet va funcționa ca biuro central al P.E.P. până la adunarea următoare.

Atribuțiile biuroului central cu începere de la Constituirea P.E.P. până la adunarea următoare vor fi îndeplinite de comitetul român.

Până la constituirea definitivă a comitetelor locale, atribuțiile lor vor fi îndeplinite în fiecare capitală de către delegația prezentă la Conferința din Sinaia.

Această atribuție nu va putea fi în tot cazul să treacă peste data primei adunări a Micei Antante”.

Anexa 2

„Statut de la Presse Polono-Roumaine”

La Presse roumaine et la Presse polonaise constatant l'heureux accord établi aux fins d'une collaboration étroite ainsi que la volonté qui les animent également de voir cet accord assis sur des bases définitives;

désireuses à cet effet, de collaborer a une Entente durable fondée sur une connaissance réciproque de plus en plus profonde convaincues de même de l'utilité de leur contribution pour assurer aux peuples polonais et roumain la jouissance des bienfaites de la Paix, dans l'esprit nouveau qui, grace a la Société des Nations et aux pactes de garantie et d'arbitrage régit le monde;

afin de consolider pour l'avenir des principes don't s'inspirent actuellement les rapports de presse des deux pays;

ont désignée à ces fins leurs délégations qui, de concert avec les chef des bureaux officiels de presse se sont réunis a la conférence de Galatz le 6, 7 et 8 mai et ont fondé de comun accord la P.R.P. sur la base du statut présent:

I. La P.R.P. est une alliance des Presses polonaise et roumaine ayant des buts politiques et professionnels à savoir.

- a) une plus ample connaissance réciproque dans tous les domaines en développant les relations intellectuels, scientifiques, artistiques, sportives etc. des deux Etats grâce à une collaboration étroite dans les différentes manifestations de la vie publique.

- b) déterminer, encourager et le cas échéant s'affilier toutes organisations similaires, économique ou intellectuelles dans les deux pays,
- c) se garantir réciproquement contre les attaques et les campagnes subversives qui seraient portées par la voie de presse ou de toute autre publicité contre l'Etat ou la nation polonaise ou roumaine,
- d) soutenir enfin par un rapprochement intellectuel et économique polono-roumain autant que par la formation des courants d'opinion l'oeuvre des gouvernements ainsi que l'alliance qui existent entre la Pologne et la Roumanie.

II. A cet effet la P.R.P. s'engage:

- a) d'obtenir le perfectionnement des moyens techniques, des communications postales téléphoniques, par voie aérienne, etc., en vue de faciliter matériellement une véritable collaboration,
- b) d'assurer un échange complet et rapide d'informations entre les agences, les journaux et les bureaux de presse,
- c) d'obtenir l'envoi des correspondants de la part des grands journaux et une réduction sensible des tarifs télégraphiques, d'organiser des voyages d'études individuels ou collectifs dans les conditions les plus avantageuses de transport et de déplacement,
- d) de faire publier des livres de renseignements sur nos deux pays, de provoquer des conférences et des cours de langue roumaine et polonaise dans le plus bref délai,
- e) de patronner des expositions industrielles, agricoles et artistiques, des concerts, réunions sportives et toute autres manifestations culturelles,
- f) d'accorder l'intérêt nécessaire à la propagande photographique, cinématographique et sportive,
- g) de baser son action sur le concours de la jeunesse universitaire,
- h) de veiller ce que les nouvelles de sources tendancieuses et suspectes et dont la publication serait nuisible à l'autre pays ne soit passée à la publicité qu'après un contrôle sérieux,
- i) de demander que les deux pays organisent auprès de leurs centrales de presse des sections spéciales pour les questions polonaises et roumaines,
- j) d'introduire pour les questions litigieuses de presse par rapport aux deux pays l'arbitrage des organisations locales.

III. La P.R.P. entrera en contact avec le P.E.P. et entretiendra avec cette organisation des relations amicales et suivies. Dans toutes les questions qui les intéressent en commun elle tâchera de tablir de concert des normes d'une action commune. Toute autre entente ou démarche en vue d'une action de presse ayant un caractère international sera à l'avenir communiqué réciproquement.

IV. La P.R.P. est représentée dans chaque pays par un Comité local composé de trois délégués de la Presse, d'un représentant du Service de Presse du Ministère des Affaires Etrangères ainsi que d'un délégué de la Presse d'autre pays.

Ce dernier délégué peut être l'Attaché de Presse ou son substitut.

La Présidence du Comité doit revenir à un journaliste professionnel.

A tour de rôle, chaque Comité fera fonction de Bureau Central et s'occupera des questions générales.

Les représentants de la P.R.P. devront se réunir au moins une fois par an, tantôt en Roumanie tantôt en Pologne.

A ces réunions prendront part au moins les Présidents des Comités accompagnés d'un membre journaliste et du Délégué du Bureau de Presse du Ministère des Affaires Etrangères. Ces réunions seront présidées par le Président du Comité local du pays où aura lieu la Conférence et ce Comité local fonctionnera comme Bureau Central jusqu'à la prochaine réunion.

Des sections de spécialistes peuvent être ajoutées à chaque Comité local, selon les besoins et le développement prévu sous l'article b. I. du présent Statut.

Les attributions de Bureau Central, jusqu'à la prochaine réunion de la P.R.P. seront accomplies par le Comité roumain;

les délégations réunies à la Conférence de Galatz siégeront comme Comités locaux jusqu'à la constitution définitive, qui ne saurait en tout cas dépasser la date du 1 janvier 1927" (Presse 1926, 239-244).

Bibliografie

- Adevărul 1925:** Adevărul, anul XXXVIII, nr. 12.785, 19 august 1925.
- Brănișteanu 1925:** B. Brănișteanu, În Cehoslovacia. Excursiunea ziariștilor români în statul vecin și aliat. In: Adevărul, anul XXXVIII, nr. 12.720, 3 iunie 1925, 1.
- Conferința 1925:** Conferința de la Sinaia. In: Adevărul, anul XXXVIII, nr. 12.769, 30 iulie 1925, 1.
- Cuvântul 1927:** Cuvântul, anul III, nr. 870, 19 septembrie 1927.
- Cuvântul 1927a:** Cuvântul, anul III, nr. 880, 29 septembrie 1927.
- Deschiderea 1927:** Deschiderea Congresului Presei Latine. In: Curentul, anul III, nr. 884, 3 octombrie 1927, 5.
- Presse 1926:** La "Presse Polono-Roumaine". Conférence constitutive tenue à Galatz (...), Ministère Royal des Affaires Etrangères. Direction de la Presse (Bucarest: Cartea Românească 1926).
- Petrescu 1927:** C. Petrescu, Bilanțul unui congres. In: Cuvântul, anul III, nr. 888, 7 octombrie 1927, 1.
- Popescu 2000:** St. Popescu, Amintiri. Ediție de I. Oprea (București: Albatros 2000)
- Ralph 1972:** O. Ralph, Nafziger, International News and the Press: An Annotated Bibliography (New York: Arno Press 1972).
- Ravillac 1927:** Ravillac, „...ca o scuză pentru confrății latini!”. In: Cuvântul, anul III, nr. 880, 29 septembrie 1927, 1.
- Seracin 1927:** I. Seracin, Congresul presei latine. In: Clujul Românesc, anul V, nr. 41, 9 octombrie 1927, 1.
- Serviciile 1927:** Serviciile noastre de propagandă. Simple biurouri de înregistrare, ele nu fac nimic pentru a răspunde campaniilor defăimătoare. In: Cuvântul, anul III, nr. 870, 19 septembrie 1927, 1.
- Trandafir 1927:** H. Trandafir, Vigoarea latinătății. In: Societatea de Mâine, anul IV, nr. 41-43, 16-30 octombrie 1927, 498.
- Vinea 1927:** I. Vinea, Pregătirea congresului latin. In: Cuvântul, anul III, nr. 874, 23 septembrie 1927, 1.

Three Political and Journalistic Events in Romania (1925-1927)

Abstract

After World War I, Romania signed a series of political agreements with some neighboring countries, which were associated with important arrangements in the field of economics, journalism, science, culture, etc. In this context there were carried out some negotiations, which have led to the concluding of journalistic agreements between the countries of the Little Entente (Sinaia, 1925), Poland and Romania (Galați, 1926), and also contributed to the VI Congress of the Latin Press (Bucharest, 1927).

These were important (and expensive) events with the participation of the journalist community, the effects of which are difficult to assess. Their generally acknowledged results are the maintenance of a certain regional stability, a more intense exchange of information between partner countries, and the improvement of the image of the country.

The paper contains historical sketches on the three above-mentioned events.

Три политико-журналистских события в Румынии (1925-1927 гг.)

Резюме

По окончании Первой мировой войны Румыния подписала несколько политических договоров с соседними государствами, на основании которых были приняты важные соглашения в области экономики, журналистики, науки, культуры и т.д. В таком контексте проходили переговоры, приведшие к заключению журналистских соглашений между странами Малой Антанты (Синая, 1925 г.), Польшей и Румынией (Галац, 1926 г.), а также способствовавшие проведению VI Конгресса латинской прессы (Бухарест, 1927 г.).

Это были масштабные (и дорогостоящие) мероприятия с участием журналистского сообщества, последствиям которых сложно дать оценку. Их общепризнанным следствием является поддержание определенной региональной стабильности, интенсификация обмена информацией между государствами-партнерами, улучшение имиджа страны.

Работа содержит исторические заметки о трёх вышеупомянутых событиях.

15.01.2012

Dr. Marian Petcu, Universitatea București, B-dul Iuliu Maniu, nr. 1/3, corp A, etaj 6, București, Sector 6, România, e-mail: marian_petcu2003@yahoo.com